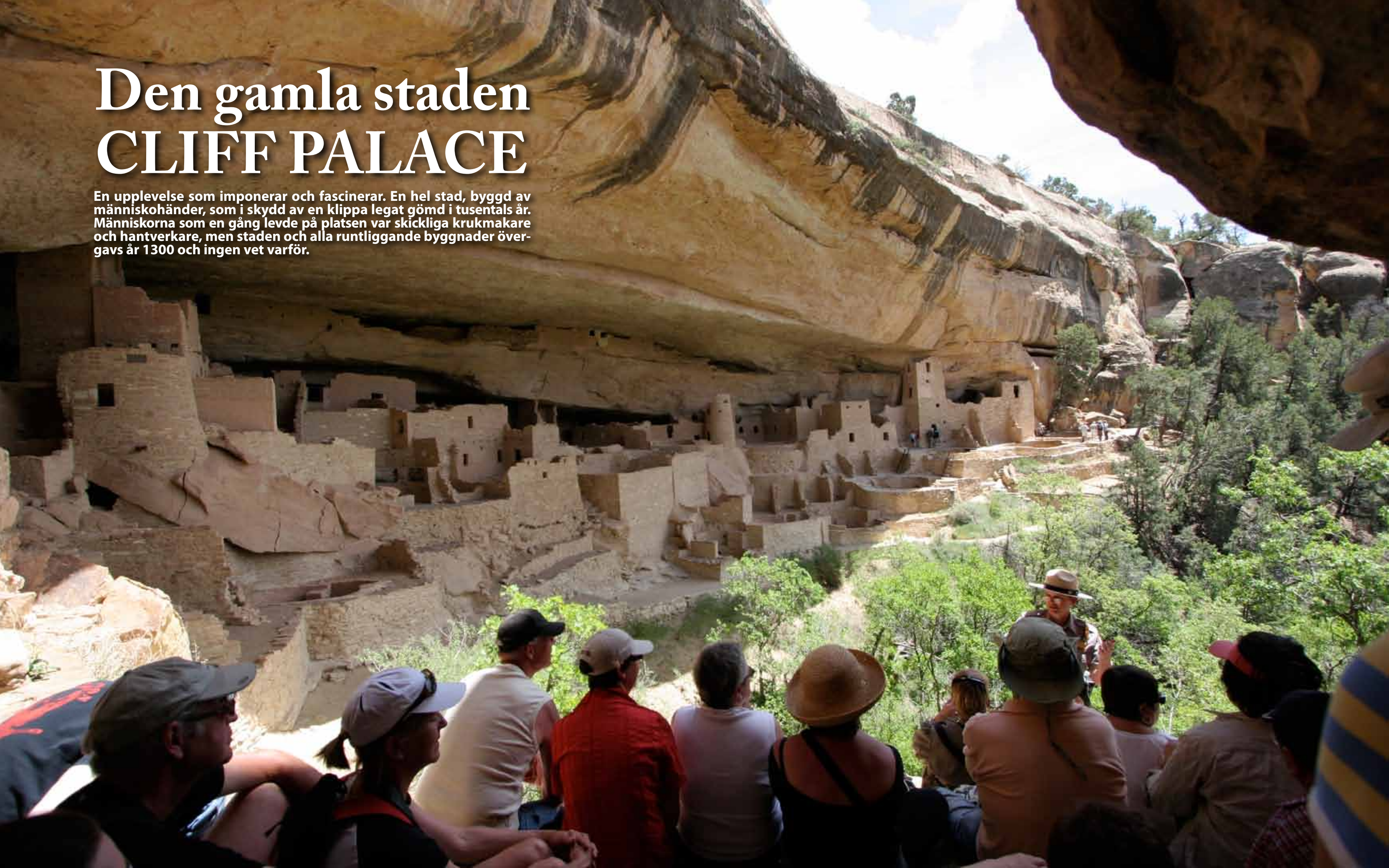

Den gamla staden CLIFF PALACE

En upplevelse som imponerar och fascinerar. En hel stad, byggd av människohänder, som i skydd av en klippa legat gömd i tusentals år. Människorna som en gång levde på platsen var skickliga krukmakare och hantverkare, men staden och alla runtliggande byggnader övergavs år 1300 och ingen vet varför.

Cliff Palace - en oförglömlig guidad tur som gärna hade fått vara längre

USA – MESA VERDE

I Colorados bergiga landskap ligger den välskötta nationalparken Mesa Verde. Parken som får en att glömma resterande USA med alla dess skyskrapor och stora städer. Istället imponeras och fascinerar man av de människor som en gång byggde, levde och försvann från platsen.

Parken förvaltar idag välbevarade klippboningar, balkonghus, långhus och staden Cliff Palace. Allt byggt i lera för flera tusen år tillbaks. Mesa Verde är till ytan en 211 km² stor nationalpark och ca tre kilometer in i parken ligger det mest välbesökta området. Man tar sig hit i egen bil och vägen är bergigt kuperad och bjuder på fina vyer åt alla håll. Vi är här för att se Cliff Palace, den återfunna staden som byggdes av indianer någon gång på 550-talet. Och en guidad tur är ett måste för att få uppleva platsen på nära håll och till fots.

Vi köper biljetter, åker till avsatt plats och går ner till kanten av en stor ravin. Långt bort ser vi Cliff Palace, som till stor del ligger dold under en enorm klippvägg. En vältalande guide i fin uniform informerar oss och resterande människor i gruppen att det kommer bli en brant och jobbig vandring. Tydligt ska vi 40-50 höjdmeter nedåt, till fots. "Känner ni på er att ni inte kommer klara vandringen eller om ni har någon form av sjukdom som kan utgöra ett problem, avstå i så fall nu". Ingen i gruppen träder fram för att avbryta och en spänd tystnad infinner sig. Guiden fortsätter att förklara att väl där nere finns det ingen möjlighet till ambulans eller räddning, man måste på egen hand ta sig upp igen.

På smala stigar och mellan trånga passager tar vi oss nedåt. Vi är ett tiotal människor som går på led och vissa kämpar uppenbart mer än andra för att ta sig fram. Endast enkla, grova trädstegar hjälper oss nedåt. De jordiga stigarna är små och smala, med klippväggar på ena sidan och stup på den andra. Här finns inga välafalterade gångar för turister vilket faktiskt förväranar mig, vi är ju trots allt i USA. Men jag är tacksam och glad över att de bevarat det naturliga. Guiden håller ständig koll på alla och vi inväntar de som har svårt att ta sig fram. När jag i en snäv sväng rundar en av klippväggarna uppenbarar sig plötsligt en oförglömlig syn. Cliff Palace tar upp ett gigantiskt område och mitt framför mina ögon, i skydd under en enorm utstående klippa. Där finns hus och större hus, runda torn, till och med fönster finns det. Allt är byggt i lera, av människohänder och varje liten som stor del ser ut att vara skapad med perfektion. Många byggnader är intakta och det är minst sagt imponerande hur hela denna staden än i dag är så välbevarad.

Detta nu öde Cliff Palace och runtliggande klippboningar upptäcktes för första gången i december 1874 av en slump, då ett par cowboys letade efter sin boskap. Arkeologen och svensken Gustaf Nordenskiöld anses därefter vara en av de första vetenskapsmännen som besökte Mesa Verde. Nordenskiöld dokumenterade fyndplatsen och samlade omkring 600 objekt som skickades till Sverige. Vilka idag finns att återse på Nationalmuseum i Helsingfors.

"Känner ni på er att ni inte kommer klara vandringen eller om ni har någon form av sjukdom som kan utgöra ett problem, avstå i så fall nu..."

I staden Cliff Palace bodde som mest ca 250 stycken människor samtidigt, som levde av jordbruk och jakt. Indianerna, kallade Ancestral Puebloans, var skickliga krukmakare och stenhuggare. Mesa Verde bevarar denna kultur och i parken finns 4000 kända arkeologiska platser. Många större byggnader finns att se i närheten av Cliff Palace, tex pruce Tree House och Step House, vilka inte kräver en guides sällskap utan får besökas på egen hand. Allt är dock väl undangömt i bergen och vissa hus är svåra att se och upptäcka om inte någon pekar ut dem. De är skickligt byggda och väl kamouflerade i klippväggarna. År 1300 övergavs Cliff Palace och därefter var människorna helt borta från både staden och alla andra runtliggande byggnader, och ingen vet riktigt varför.

Det är en mäktig känsla att beskåda Cliff Palace från dess centrum. Att få kika in genom fönstren, se husens konstruktioner, gå in i ett av husen, samt blicka ut över den hänförande utsikten med ravinen nedanför. Detta är ett speciellt ställe. Framför mina fötter finns ett runt hål i marken, några meter stort i diametern. Det är en "Kivas" och Cliff Palace har 25 stycken av dessa utgrävningar. Vintertid fungerade de som bostäder för de människorna som levde här. Ca 10 personer fick plats i varje och med hjälp av en välkonstruerad eldstad höll de värmen när det var som kallast. De flesta "Kivas" är idag utan tak då de förstörts med åren. Men vissa finns fortfarande intakta och några har återkonstruerats. De med tak syns knappt. De ligger i marknivå, med

en liten fyrkantig öppning i mitten där en stege sticker upp. Jag blickar in i ett kolsvart mörker och det går inte att se ner, att se slutet. Stegen känns robust och medan jag klättrar nedåt blir omgivningen allt mörkare. Jag känner att jag nått marken, att jag kan släppa stegen och jag har en fast yta av grus under mina fötter. Det tar lång tid för ögonen att vänja sig men efter ett tag kan jag faktiskt urskilja väggar och detaljer. Det är inte stort och det ser inte bekvämt ut. Kalla, kala väggar av sten och lera omringar mig. Vid sidan om mitten finns platsen där eldstaden varit. En rå sval kyla fyller rummet, till skillnad från värmen jag lämnade ovanför. Kivas håller en konstant temperatur runt ca 10°C, oavsett om det är vinter eller sommar utanför.

Genom en betydligt jobbigare vandring tar vi oss upp från Cliff Palace. Precis på samma sätt som vägen ner, på små stigar, via trånga passager och på stegar av trä. Nu förstår jag varför guiden varnade för att det skulle bli en jobbig vandring. 40 höjdmeter låter inte mycket, men flertalet äldre har satt sig ner längs stigen för att hämta andan, så för många är detta en väldigt jobbig tur. Men oavsett kondition så är Mesa Verde och staden Cliff Palace absolut värt ett besök. Jag är tagen och berörd av platsen. Och det är inte ofta jag vill att en guidad tur ska vara längre, men här ville jag verkligen det.

Mesa Verde

Beläget: USA, Colorado.

Inträde i parken: \$10-15 per fordon.

När att besöka: Slutet av april till november.

Guidade turer: Cliff Palace, Balcony House, Spruce Tree House, Long House.

Att besöka på egen hand: Spruce Tree House, Step House.

Pris för tur med guide: ca 20 kr.

Övrigt: Biljetter för tur med guide köps i förväg i "Far View Visitor Center" som ligger ca 2.5 kilometer in i parken.

